

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:11

2011-05-19

S2011/5143/FST(delvis)

Socialdepartementet

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

Uppdrag angående dels anmälningsplikten inom den tillfälliga föräldrapenningen, dels möjlighet för studerande att överlåta tillfällig föräldrapenning

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Försäkringskassan att utreda möjligheterna att ta bort anmälningsplikten för första vårddagen inom den tillfälliga föräldrapenningen. Försäkringskassan ska också utreda möjligheten för studerande att låta någon annan person vårda barnet med tillfällig föräldrapenning.

I uppdraget ingår att Försäkringskassan ska lämna de förslag till författningsändringar som förslagen motiverar. I uppdraget ingår även att Försäkringskassan ska redovisa de eventuella kostnadsökningar som förslagen innebär. De förslag som lämnas ska även analyseras utifrån risker för felaktiga utbetalningar.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 16 december 2011.

Bakgrund

Borttagande av anmälningsplikten för första vårddagen

Socialförsäkringen, som är en obligatorisk försäkring, måste kunna uppfylla högt ställda anspråk på trygghet, rättvisa och effektivitet. Det är även viktigt att så långt som möjligt ha regelsystem som är lätta att förstå för föräldrar och som inte i onödan försvårar administrationen för Försäkringskassan. Tillfällig föräldrapenning får inte lämnas för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller om det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas. Denna s.k. anmälningskyldighet regleras i 11 kap. 12 § socialförsäkringsbalken. När en förälder yrkar ersättning för tid före anmälan måste Försäkringskassan utreda orsaken till varför

anmälan inte har gjorts och därefter fatta beslut om rätt till ersättning. Syftet med gällande anmälningsskyldighet är i första hand att Försäkringskassan ska ha möjlighet att kontrollera att föräldern uppfyller villkoren för rätt till ersättning. Vidare ska Försäkringskassan kunna samordna olika förmåner. Från och med den 1 juli 2008 ska en förälder, för rätt till tillfällig föräldrapenning, med intyg till Försäkringskassan styrka att barnet har varit frånvarande från t.ex. förskolan. Kravet på intyg gäller dock inte när barnet skulle ha varit frånvarande på grund av ferier eller om det finns särskilda skäl för att tillfällig föräldrapenning ändå ska betalas ut (se 110 kap. 19 § socialförsäkringsbalken). Den grundläggande förutsättningen för en förälder att kunna få tillfällig föräldrapenning är att han eller hon behöver avstå från förvärvsarbete för att vårda barn, dvs. att föräldern för samma tid dels avstår från arbete, dels vårdar barnet. Genom att barnets frånvaro styrks för tid för vilken tillfällig föräldrapenning begärs, kan det sägas föreligga en presumtion för att de bägge förutsättningarna är uppfyllda.

Bedömningen av rätten till tillfällig föräldrapenning när anmälan har skett i efterhand har klarlagts bland annat genom refererade avgöranden i domstol. Av den praxis som utvecklats framgår att om villkoren för ersättning i övrigt är uppfyllda finns det i regel inte skäl att vägra en försäkrad ersättning med anledning av att anmälan försumrats. Det har också ansetts att ersättning bör utges om det är styrkt eller i vart fall inte finns skäl att ifrågasätta att föräldern avstått från förvärvsarbete av anledning som berättigar till tillfällig föräldrapenning. Se Försäkringsöverdomstolens (FÖD) domar i målen med mål nr 1255/86, 1872/86, 1969/86, 756/87, och 922/87. För att Försäkringskassan ska ha möjlighet att begära in handlingar och förbereda kommande utbetalning av tillfällig föräldrapenning behövs en anmälan om ärendet. Emellertid finns det, utifrån gällande praxis, anledning att fråga sig om det fortfarande är motiverat att ha kvar anmälningsskyldigheten så som den är utformad i 11 kap. 12 § socialförsäkringsbalken.

Mot ovan angivna bakgrund anser regeringen det vara motiverat att låta utreda om regleringen om anmälningsskyldigheten från första vårdagen, och därmed reglerna om tillfällig föräldrapenning för tid före anmälan, är nödvändiga att bibehålla.

Möjlighet för studerande att låta någon som avstår från arbete att ta hand om den studerandes sjuka barn med tillfällig föräldrapenning

Rätt till tillfällig föräldrapenning har en förälder som vårdar barn under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar eller avstår från förvärvsarbete, (se 12 kap. 2 § socialförsäkringsbalken). En förälder som studerar behöver i regel inte avstå från förvärvsarbete och kan därför inte få tillfällig föräldrapenning. I stället för tillfällig föräldrapenning har studerande rätt att under vissa förutsättningar behålla studiemedlen vid tillfällig vård av barn. Studerande som saknar rätt till tillfällig föräldrapenning saknar då

också, till skillnad från förvärvsarbetande, möjlighet att överlåta tillfällig föräldrapenning till någon annan som stannar hemma från arbetet för att vårda ett sjukt barn.

Regeringen anser att det finns anledning att utreda studerande föräldrars möjligheter att, i likhet med förvärvsarbetande föräldrar, vid behov kunna låta någon annan person, som i stället för föräldern vårdar exempelvis ett sjukt barn, få tillfällig föräldrapenning.

Skälen för regeringens beslut

I syfte att förenkla kontakten med Försäkringskassan för föräldrar som är hemma och t.ex. vårdar ett sjukt barn vill regeringen låta utreda möjligheten att ta bort anmälningsskyldigheten för första vårdagen inom den tillfälliga föräldrapenningen. Regeringen vill också förbättra situationen för studerande med barn genom att ge möjlighet för någon annan person att vårda barnet med tillfällig föräldrapenning.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Siv Tillander

Kopia till

Justitiedepartementet
Finansdepartementet
Utbildningsdepartementet
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Regeringskansliets internrevision